

בס"ד. שיחת ש"פ האזינו, שבת תשובה, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. נתבאר לשון רז"ל בנוגע לעשיית "עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים" (שלכאורה הוא סתירה מיני' ובי', שהרי "בין ר"ה ליוהכ"פ" ישנם רק שבעה ימים)³ — שבר"ה ויוהכ"פ ישנם ב' ענינים: עיקר ענינם, שמצד זה הם למעלה מהימים "שבין ר"ה ליוהכ"פ", וענין התשובה שבהם, שמצד זה נכללים גם הם ב"עשרת ימי תשובה"; וגם ענין התשובה שבהם הוא באופן נעלה יותר — מתוך שמחה (ולכן בר"ה⁴ אין אומרים וידויים כו') — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"ט ע' 203 ואילך.

ב. ובפרטיות יותר:

בר"ה יש גם דרגת התשובה שבכל עשיית, אבל כיון שאז מאירה גם דרגא נעלית יותר בתשובה, הרי דרגת התשובה שבכל עשיית היא באופן ד"שרגא בטיהרא מאי אהני", שלכן אינה תופסת מקום ואינה נרגשת כלל, ובמילא אין מקום לכל הענינים שבאים מצד דרגא זו, כמו אמירת וידוי.

ורק לאחר ר"ה, כשמתחילים הימים שבין ר"ה ליוהכ"פ, שאז ישנה רק הדרגא התחתונה דתשובה — אזי "תופסים" ("מ'כאפט זיך") שענין זה הי' כבר בשני הימים הקודמים (ימי ר"ה), אלא שבר"ה לא ידעו זאת, מצד העדר תפיסת מקום לגבי הדרגא הנעלית שבתשובה.

ויבוא בברכת המזון (ראה שם סקפ"ח ס"י).
 (5) וכמ"ש רבנו הזקן בסידורו ש"אין לומר* בר"ה אבינו מלכנו שיש בו הזכרת חטא או עון כגון אבינו מלכנו חטאנו כו" — למרות שענין התשובה הוא חרטה על העבר, שצריכה להיות גם בדיבור, "יודוי זבירי", כמ"ש הרמב"ם (ריש הל' תשובה) — כיון שהתשובה דר"ה היא בדרגא נעלית יותר.
 (6) בשילוב שיחת ו' תשרי שנה זו.
 (7) חולין ס, ב.

(* לא רק "אין צריך לומר", אלא "אין לומר".

(1) ר"ה יח, א. וש"נ.
 (2) כפירוש תיבת "בין" ברוב המקומות בש"ס — שאינו כולל את ב' הקצוות.
 (3) ראה גם תו"מ חל"ז ס"ע 245 ואילך. וש"נ.
 (4) נוסף על היותו יו"ט, כמ"ש בנוסח התפלה, קידוש וברכת המזון "יום טוב מקרא קודש הזה", ועד ש"מצוה לאכול ולשתות ולשמוח בראש השנה" (שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס תקצז), ולא לערוך תעניות וסגופים של תשובה [אף שיש דעות שמותר להתענות בר"ה, עכ"פ ביום (שם ס"ה), שלכן יש חילוקי דינים בנוגע למי ששכח ח"ו יעלה

ג. אך עדיין אינו מובן:

כיון שבר"ה ויוהכ"פ מאירה מדריגה נעלית ביותר של תשובה, א"כ, מהו הצורך שיהי בהם גם מדריגת התשובה דעשי"ת (כדמוכח מזה שנקראים "עשרת ימי תשובה"), אלא שיהי באופן שאינה תופסת מקום — לכאורה הי' מספיק שיהיו ד' ימי תשובה (הימים ש"בין ר"ה ליוהכ"פ") בלבד, ללא ר"ה ויוהכ"פ, שבהם ישנה מדריגת התשובה שלמעלה ממדריגת התשובה המאירה בכל עשי"ת?

והביאור בזה:

החילוק בין ר"ה ויוהכ"פ לשאר ימי התשובה הוא בדוגמת החילוק בין אתכפיא לאתהפכא: בר"ה ויוהכ"פ, שהם ימים טובים ואינם ימות החול — העבודה היא בבחי' אתהפכא, משא"כ עבודת שאר ימי התשובה היא בבחי' אתכפיא.

וע"פ המדובר בשבת שלפנ"ז: שיש מעלה באתכפיא על אתהפכא, יובן הטעם שבחי' העבודה דעשי"ת (אתכפיא) ישנה גם בר"ה, אף שהעבודה של ר"ה מצ"ע היא נעלית יותר (אתהפכא) — כי, מצד המעלה שבאתכפיא לגבי אתהפכא, צ"ל בר"ה גם העבודה דאתכפיא בשלימותה (עם מעלתה לגבי העבודה דאתהפכא).

זאת ועוד:

לאחרי שבר"ה ישנה (לא רק העבודה שבבחי' אתהפכא, אלא) גם העבודה שבבחי' אתכפיא, הנה בבוא היום הראשון של ימי התשובה (שלאחרי ר"ה), שאז "חוזר וניעור" ענין העבודה שבבחי' אתכפיא (שבר"ה היתה בבחי' ביטול והעדר תפיסת מקום, כנ"ל) — אזי העבודה היא קלה הרבה יותר, כיון שכבר נפעל בר"ה הענין ד"כל התחלות קשות" גם לגבי העבודה דאתכפיא. ומה גם שלאחרי מעלת העבודה דר"ה בבחי' אתהפכא, אזי העבודה דאתכפיא (בעשי"ת) היא קלה יותר.

ד. ובנוגע לפועל:

יש לדעת, שעתה — בעשרת ימי תשובה — העבודה דאתכפיא היא בנקל הרבה יותר, שהרי נוסף על המעלה שבעשי"ת מצד עצמם, ניתוסף בזה הן מצד העבודה בבחי' אתכפיא שהתחילה כבר בר"ה, והן מצד מעלת העבודה דר"ה עצמו בבחי' אתהפכא.

(9) מכילתא ופרש"י יתרו יט, ה.

(8) שיחת ש"פ נצו"י תשכ"ו הערה 100

(תו"מ חמ"ז ע' 349).

וכמדובר כמ"פ¹⁰, שכיון שבין ר"ה ליוהכ"פ יש שבעה ימים, שבהם מוכרחים להיות כל שבעת ימות השבוע — הרי יום ראשון בשבוע דעשיית מתקן את כל ימי ראשון של השנה שעברה, ועד"ז בשאר ימי השבוע; וכן בנוגע לסלילת-דרך על ימי השנה הבאה, שגם הם יהיו באופן של תשובה, עד לאופן התשובה דר"ה.

ומעלה יתירה בקביעות שנה זו — שמיד ובסמיכות לר"ה חל יום השבת, ששייך לענין התשובה, כידוע¹¹ ש"שבת" אותיות "תשב", עד שהתשובה דשבת היא תשובה עילאה¹², שיש בה גם המעלה שהיא בשמחה¹³, ומיום השבת זה ממשיכים את העבודה דתשובה עילאה (שהיא בשמחה) על כל השנה כולה.

וע"פ המבואר שתשובה עילאה הו"ע התורה¹⁴ — הרי זה צריך להתבטא בלימוד התורה, ועד לאופן של יגיעה, הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות (כמבואר בהלכות ת"ת לרבנו הזקן¹⁵ שכל אדם חייב ללמוד את כל פרד"ס התורה), ועד שתהי' שנה מבורכת בלימוד התורה וקיום המצוות. וכאשר "בחוקותי תלכו", "שתהיו עמלים בתורה"¹⁶ — אזי יקויים סיפיי דקרא, "ונתתי גשמיכם בעתם וגו' ועץ השדה יתן פריו", וכל שאר הברכות המנויות בפרשה, בתורה שבכתב, וביתר אריכות — בתורה שבעל-פה, "חטים ככליות כו"¹⁷, ועד לסיום ותכלית ועילוי של כל הברכות — "ואולך אתכם קוממיות"¹⁸, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

* * *

ה. ע"פ האמור לעיל, יובן בתוספת ביאור מאמר מאדמו"ר הצ"צ ד"ה דרשו הוי' בהמצאו, שאמרו בשבת תשובה¹⁹.

ובהקדמה — שהפסוק²⁰ "דרשו הוי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" שייך לשבת תשובה, שהרי יש דעה — ע"פ הפסיקתא — שבשבת תשובה מפטירין "דרשו הוי' בהמצאו"²¹. ואפילו לפי מנהגנו, שמפטירין בשבת

(17) תענית כג, רע"א. וש"נ.

(18) שם, יג.

(19) תרי"ח — נדפס באוה"ת דרושי שבת שובה ע' א'תסא ואילך.

(20) ישע"י נה, ו.

(21) ראה תוס' מגילה לא, ריש ע"ב.

אבודרהם בסדר הפרשיות וההפטרות. טור

או"ח סו"ס תכח.

(10) ראה שיחת ש"פ האזינו, שבת תשובה

תשכ"ג סי"ג (תרי"מ חל"ה ע' 41). וש"נ.

(11) תורת נתן (למהרנ"ש) בסופו. יפ"ת לב"ר ספכ"ב.

(12) תניא אגה"ת ספ"י.

(13) שם ספ"א.

(14) שם ספ"ח ואילך.

(15) פ"א ה"ד.

(16) ר"פ בחוקותי ובתו"כ ופרש"י עה"פ.

זו "שובה ישראל"²², ועל שם זה נקראת השבת בשם "שבת שובה"²³, מ"מ, שייך פסוק זה לעשיית, כדאיתא בגמרא¹: "דרשו ה' בהמצאו... אלו עשרה ימים שבין ראש-השנה ליום-הכפורים".

במאמר הנ"ל מביא הצ"צ מדברי השל"ה²⁴, "אשר ארבעים יום מר"ח אלול עד יוהכ"פ הם ימי רצון, ומ"מ, עשיית שהם לבסוף הם רצויים יותר", שהרי עליהם נאמר "דרשו ה' בהמצאו גר".

וההסברה בזה — דלכאורה, הרי כל הארבעים יום מר"ח אלול עד יוהכ"פ הם ימי רצון, כמארז"ל²⁵ "מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון" (משא"כ האמצעיים היו שלא ברצון), כיון שאז כבר נתכפר להם חטא העגל, "סלחתי כדברך"²⁶, ולא עוד אלא שעייז ניתוסף בענין התורה "כפליים לתושי"²⁷,

— וכמדובר כמ"פ²⁸ שהפירוש ד"כפליים" הוא לא רק ב"פ ככה, אלא כמ"פ ככה, ועד באין ערוך, כדאיתא בגמרא²⁹ "אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד", ואילו ע"י לוחות האחרונות ישנם כ"ד ספרי תנ"ך, וכל התושבע"פ — ספרא וספרי ומכילתא וכו"³⁰, ועד ל"עלמות אין מספר, אלו ההלכות"³¹, שזהו"ע שבאין ערוך — כדברי רבנו הזקן³², ש"אחד במספר יש לו ערך לגבי מספר אלף אלפים, שהוא חלק אחד מני אלף אלפים, אבל לגבי דבר שהוא בבחי' בלי גבול ומספר כלל אין כנגדו שום ערך במספרים, שאפי' אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות אינן אפי' כערך מספר אחד לגבי אלף אלפי אלפים וריבוא רבבות" —

וא"כ, מהי מעלתם המיוחדת של עשרת ימי תשובה דוקא?

ומבאר הצ"צ³³, ש"אני לדודי ודודי לי ס"ת הם ד' יודין", שהם ד' יודין דשם ע"ב,

— כידוע בענין השמות: מ"ה, ב"ן, ס"ג וע"ב, ששם מ"ה הוא הגימטריא דשם הוי' במילוי אלפי"ן (יו"ד ה"א וא"ו ה"א), ושם ע"ב הוא הגימטריא דשם הוי' במילוי יודי"ן (יו"ד ה"י וי"ו ה"י), שאז יש בו ד' יודי"ן —

(28) ראה גם תו"מ חכ"א ע' 84. וש"נ.

(29) נדרים כב, ב.

(30) ראה שמור"ר שם.

(31) שה"ש ו, ח ובשהש"ר עה"פ.

(32) תניא פמ"ח (סז, ב).

(33) שם ע' איתסב.

(22) הושע יד, ב.

(23) ראה לקו"ש ח"ד ע' 144. וש"נ.

(24) סוף מסכת ר"ה.

(25) פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח. ועוד.

(26) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע'.

570 הערה 10. וש"נ.

(27) איוב יא, ו. וראה שמור"ר רפמ"ו.

וכשם שיש חילוק בד' היודי"ן בין עצם היו"ד לג' היודי"ן שהם בהמילוי, כמו"כ יש חילוק בין עשי"ת לשלושים ימי חודש אלול — ש"היו"ד ימים דעשי"ת הם גבוהים הרבה יותר מג' היודין הקודמים, בדוגמת מעלת עצם היו"ד לגבי היודי"ן שהם בהמילוי.

ו. והענין בזה:

החילוק בין עצם היו"ד לג' היודי"ן של המילוי הוא — שג' היודי"ן של המילוי אינם נמצאים תמיד, שהרי ג' יודי"ן אלו הם רק כאשר שם הוי' הוא במילוי יודי"ן, משא"כ כאשר שם הוי' הוא במילוי אלפי"ן או במילוי וא"וין, ואילו עצם היו"ד נשאר קיים לעולם, ללא חילוק באיזה אופן יהי המילוי.

וזהו ענין בחי' "איתן" — כמבואר בקונטרס לימוד החסידות³⁴ בענין "משכיל לאיתן האזרחי"³⁵, שפירושו קשה חזק וישן (והיינו, שהקושי והחוזק הוא מפני היושן, שזהו"ע שם ע"ב, שאינו מחדש), וקאי על בחי' היחידה שבנפש, שזוהי נקודת היהדות שיש בכאו"א מישראל, שהיא תמיד בתוקפה ואינה משתנית לעולם, ועז"נ³⁶ "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר³⁷ ועמך גו' מעשה ידי להתפאר".

וזוהי המעלה המיוחדת של עשי"ת לגבי ימי חודש אלול — בדוגמת מעלת עצם היו"ד דשם הוי', בחי' איתן, בחי' היחידה שבנפש, היינו, שהתשובה דעשי"ת היא מבחי' איתן, לשון יושן, ע"ד כללות ענין התשובה שקדמה לעולם³⁸ — בנוגע ל"עולם גדול", ועד"ז בנוגע ל"עולם קטן"³⁹.

ז. ועוד מבאר הצ"צ במאמר הנ"ל³³ בענין המ"ם יום:

מצינו בקרבן תודה שהיו בו ארבעים חלות — שלושים חלות מצה ועשרה חלות של חמץ⁴⁰. והרי ידוע, שענין המצה רומז על ביטול, ואילו חמץ רומז על ישות ומציאות, שזהו ענינו של היצר הרע, שממנו באים כל הענינים שהם היפך הקדושה, שנקרא "שאר שבעיסה"⁴¹. וזוהי המעלה המיוחדת שבקרבן תודה שהיו בה עשרה חלות של חמץ — שעיי"ז "גם החמץ יכול להתברר ולהתעלות".

(38) ראה פסחים נד, א. ועוד.

(39) תנחומא פקודי ג. ועוד.

(40) מנחות עז, ב. הובא בפרש"י עה"ת צו

ז, יב.

(41) ברכות, יז, א.

(34) פ"ג (אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שלה).

וראה גם סה"מ תרפ"ח ע' קא. תש"ג

ס"ע 72 ואילך. סה"ש תש"ג ע' 135.

(35) תהלים פט, א.

(36) סנהדרין ר"פ חלק.

(37) ישע"י ס, כא.

וממשיך הצ"צ: "ועד"ז י"ל ענין למ"ד יום של אלול ועשרת ימי תשובה, שבעשי"ת אלו יכול גם החמץ שהוא היצה"ר, שאור שבעיסה, להתעלות וליכלל באלקות כו".

והיינו, שכיון שענינם של עשרת ימי תשובה הוא בחי' איתן, שאינו משתנה לעולם — יש בכחם לברר גם את ענין החמץ עד שיתהפך לקדושה, שזהו כללות החידוש בענין התשובה שצ"ל "באותה אשה, באותו פרק, באותו מקום"⁴², ששם פועלים ענין הברור, עד ש"זדונות נעשו לו כזכות"⁴².

ח. אבל לכאורה עדיין אינו מובן:

כיון שנמצאים כבר לאחרי כל העבודה דחודש אלול, והולכים ומתקרבים לקראת יום-הכפורים, שבו "דומים למלאכים"⁴³ — איך יתכן שבעשי"ת יהי אצל איש ישראל ענין של חמץ, הרומז על ישות ומציאות, שיצטרך לבררו עתה!?

אך הענין יובן ע"פ המבואר לעיל (ס"ג) במעלת האתכפיה על האתהפכא:

הן אמת שעומדים כבר לאחרי עבודת חודש אלול, שאז — כדברי רבנו הזקן בלקוטי תורה⁴⁴ — המלך נמצא בשדה, ואז "רשאיין (וכ"ק מו"ח אדמו"ר מוסיף⁴⁵: ויכולין) כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות", כך, שהוא עצמו נתברר כבר, אבל אעפ"כ, נשארה עדיין מציאות של חמץ וישות בעולם, שהרי דוקא לעתיד לבוא תהי' המעלה ד"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"⁴⁶, אבל עתה — אפילו לאחרי עבודת חודש אלול — עדיין ישנם חמץ וישות בעולם; ומהעולם — מתגנב ("כאפט זיך אריין") החמץ גם אליו.

ובהכרח לומר כן גם מצד פשטות הענינים — שהרי בודאי לא נוטלים מאיש ישראל את ענין הבחירה. וגם ביוהכ"פ ש"דומים למלאכים" — הרי זה רק באופן ש"דומים" בלבד. ולפעול, יש עדיין צורך לברר את העולם, שזוהי תכלית הכוונה — לא רק לברר את עצמו, אלא לברר גם את העולם, ולעשות ממנו דירה לו יתברך⁴⁷.

ה'ש"ת ע' 167. ה'תשי" ע' 285).

(42) יומא פו, ב.

(46) זכרי' יג, ב.

(43) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתר"י ס"ט.

(47) ראה תנחומא בחוקתי ג. נשא טז.

סתר"ט ס"ט. וש"נ.

ב"ר ספ"ג. במדבר פיי"ג, ו. תניא רפל"ו.

(44) פ' ראה לב, ב.

ובכ"מ.

(45) סד"ה לך אמר לבי ה'ש"ת (סה"מ

ובירור זה הוא בעשרת ימי תשובה דוקא, שענינם הוא בחי' איתן שאינו משתנה, ולכן יש בכחו לברר גם את היפך הקדושה — "באותו פרק, באותו מקום", "זדונות נעשו לו כזכיות".

וזהו ג"כ ענין קרבן תודה (שחלקו הוא חמץ) — ענין התשובה, לברר את היפך הקדושה ולהפכו לקדושה, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר הגאולה⁴⁸ בענין "וכל החיים יודוך סלה", "שחיים" הוא ר"ת של כל אלו החייבים בקרבן תודה: "חולה, ים, יסורים, מדבר", שתוכנם הו"ע התשובה — שהרע נהפך לטוב.

ט. וזוהי ההוראה לכאו"א מישראל:

אף שבעשי"ת עוסק הוא בעניני העולם פחות מאשר בשאר ימות השנה, וא"כ, עלול לחשוב שאין ביכלתו לפעול כ"כ בעולם ולקרוב יהודי אחר כו' — הנה על כך אומרים לו, שאדרבה, עיקר העבודה של עשי"ת היא — לברר את העולם ולהפוך אותו לענין של קדושה.

וע"י עבודה זו מבררים גם את הנפש הבהמית, באופן שלא זו בלבד ש"עונה אמן בעל כרחו"⁴⁹, אלא ברצונו, כיון שמהפכים אותו לקדושה, "בכל לבבך"⁵⁰ — בשני יצריך"⁵¹.

ועד שע"י התשובה באה הגאולה — "אם ישראל עושין תשובה נגאלין"⁵², "מיד הן נגאלין"⁵³, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו.

* * *

י. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה שיר המעלות ממעמקים.

* * *

יא. ידוע מ"ש השל"ה⁵⁴ (כמובא כמ"פ בתורת החסידות⁵⁵, אף שתורת החסידות עצמה היא גם מקור) שפרשת השבוע קשורה ושייכת לעניני השבוע. וכפי שפירשו חסידים את פתגם רבנו הזקן שצריכים "לחיות עם הזמן" — שהכוונה היא שיש ללמוד הוראה מפרשת השבוע⁵⁶.

(53) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.
 (54) חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א).
 (55) אוה"ת וישב רסח, א. וראה גם אג"ק חכ"ז ע' שב. תו"מ חכ"ז ע' 241 הערה 3.
 (56) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

(48) ד"ה ברוך הגומל דש"פ פנחס תרפ"ז
 (סה"מ תרפ"ז ע' ריא ואילך).
 (49) שבת קיט, ב.
 (50) ואתחנן ו, ה.
 (51) ספרי ופרש"י עה"פ. משנה ברכות נד,
 א.
 (52) סנהדרין צז, ב.

ובכן: התחלת פרשת השבוע — פרשת האזינו (שאף שנקראת ע"ש התיבה הראשונה שבפרשה) (כפי שמצינו במשנה⁵⁷ ובגמרא⁵⁸ שקורין לפרשיות ע"ש התחלתן⁵⁹), הרי היא כוללת את הפרשה כולה) — היא: "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי".

המשך השיחה — הביאור בפירוש הספרי⁶⁰ "לפי שהי' משה קרוב לשמים לפיכך אמר האזינו השמים, ולפי שהי' רחוק מן הארץ לפיכך אמר ותשמע הארץ", בשייכות לכאו"א מישראל, שענינים ורוחניים ("שמים") צריכים להיות אצלו באופן של קירוב⁶¹, וענינים גשמיים ("ארץ") באופן של ריחוק, וכן בנוגע ל"שמים" ו"ארץ" בעבודת השם גופא⁶² — שלימוד התורה ("שמים") צ"ל בבחי' קירוב, השגה ותענוג, וקיום המצוות ("ארץ") צ"ל בבחי' ריחוק, קבלת עול מלכות שמים⁶³ (ומ"ש ישעי' "שמעו שמים והאזינו ארץ"⁶⁴, "רחוק מן השמים .. קרוב לארץ", הרי זה לפי שלעת"ל יהי' "מעשה גדול"⁶⁵); והשייכות לעשרת ימי תשובה, שענינם תשובה עילאה⁶⁶ ("שמים"⁶⁷) — הוגה ע"י כ"ק

הרי היא בבחי' "ארץ" לגבי העבודה ד"קדש עצמך במותר לך" (יבמות כ, א), שהיא בבחי' "שמים", למעלה מהתעסקות עם עניני העולם. ולהעיר, שהענין ד"בכל דרכיך דעהו" אינו אלא מדברי סופרים, ואילו הענין ד"קדש עצמך במותר לך" הוא מדאורייתא (כמ"ש רבנו הזקן — תניא ספכ"ז. פ"ל).
63 ולהעיר, ש"מצוות לאו ליהנות ניתנו" (עירובין לא, א. וש"נ).

ואף שיש מצוה באכילת בשר שמן ויין ישן בשבת ויו"ט (ראה רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ז. שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"ב), שזהו לכאורה ענין של תענוג — הרי אסור שענין זה יהי' מצד התענוג שבדבר, אלא אדרבה, רק מצד הקדושה (וכידוע הסיפור אודות הבעש"ט, שראה "שור" חבוש "שטרימל" ואוכל בשר כו' (סה"מ תרח"ץ ע' רו. וש"נ)).

64 ישעי' א, ב.

65 וטעם הדבר — כי לעת"ל יקייים היעוד "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ולא יהי' ההעלם שמצד הדברים הגשמיים, ובמילא לא יהי' ג"כ ההעלם שבענין המעשה, מצד שייכותו לענינים הגשמיים.

66 והיינו, שאף שבדרך כלל צ"ל תחלה תשובה תאה ורק לאח"כ באים לתשובה

57 מגילה ספ"ג. ועוד.
58 שם לא, א ואילך. ועוד.
59 ראה גם תו"מ חמ"א ע' 264 הערה 16.
60 ריש פרשתנו.
61 וכמשנ"ט במאמר דשבת שלפנ"ז (ד"ה כי המצוה הזאת דש"פ נצו"י בתחלתו (תו"מ חמ"ז ע' 330)), שמ"ש "כי קרוב אליך הדבר מאד" (נצבים ל, יד) קאי על מצות התשובה, והיינו, שאפילו מצות התשובה שהיא למעלה מתומ"צ, ולכן יש בכחה לכפר על חסרון בתומ"צ, "לא נפלאה היא גו' ולא רחוקה היא", אלא "קרוב גו' מאד", ועאכו"כ שכן הוא בנוגע לשאר התומ"צ.

62 שהרי המדובר כאן הוא אודות שמים וארץ של משה (והיינו, שאפילו הענינים הרוחניים של משה — דרגא הכי נעלית — צריכים להיות בקירוב לכאו"א מישראל, ואפילו הענינים הגשמיים של משה צריכים להיות אצל כאו"א מישראל בבחי' ריחוק), שכל עניניו הם בבחי' קדושה ורוחניות, אלא שברוחניות וקדושה גופא ישנם בחי' שמים ובחי' ארץ.

ולדוגמא: העבודה ד"בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו), אף שגדלה מעלתה כו', מ"מ, להיותה באופן של התעסקות בעניני העולם,

אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ט ע' 204 ואילך⁶⁸, ח"ד ע' 143 ואילך⁶⁹ וחל"ד ע' 200 ואילך⁷⁰.

[בסיום הענין אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

וההוראה מכל האמור — שאצל כאו"א מישראל צ"ל לימוד התורה באופן שנרגש אצלו שהתורה היא חיותו, כמשל הדגים שבים שחיותם היא בהיותם במים דוקא⁷¹, ולכן הלימוד הוא מתוך תענוג, וכמארזו⁷² "לעולם ילמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ", כיון שלימוד התורה צ"ל מתוך תענוג דוקא, ועד שאפילו הנפש השכלית מתענגת בלימוד התורה, ובאופן של יגיעה, וכל זה בנוגע לכללות פרד"ס התורה — הן בלימוד הנגלה והן בלימוד החסידות.

וכאשר העבודה היא מתוך תענוג ומתוך שמחה — ה"ה פורצת את הגבלות העולם ("ברעכט דורך וועלט"), אבל לא באופן של שבירה ("ברעכץ"), אלא כדרכה של תורה — שבדרכי נועם עושים לו ית' דירה בתחתונים.

וכאמור לעיל (ס"ד) — שכאשר "בחוקתי תלכו", "שתהיו עמלים בתורה" (מתוך תענוג), אזי "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה גו", וגם ענין זה נכלל ב"האזינו השמים גו' ותשמע הארץ", שהרי הפירוש בזה הוא גם שמשה דיבר ל"שמים" ול"ארץ" שימשיכו גשמיות לבנ"י⁷³ (כמארזו⁷⁴ "אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו'") — עד לקיום היעוד "ואולך אתכם קוממיות", בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

* * *

לקיום המצוות ("ארץ"). ובסגנון הלקו"ת (בלק עג, ב ואילך) — שתשובה תתאה הו"ע "סור מרע ועשה טוב", ותשובה עילאה היא בדרגא נעלית יותר (והו"ע "בקש שלום גו'"). (68) בשילוב שיחות שבת תשובה; ו' תשרי תשכ"ח.

(69) בשילוב שיחת שבת תשובה תשכ"ב.

(70) בשילוב שיחת ו' תשרי תשמ"ז.

(71) ראה ברכות סא, ב.

(72) ע"ז יט, א.

(73) ראה ספרי ופרש"י ריש פרשתנו.

(74) ראה ב"ר פ"י, ו. זה"א רנא, א

(בהשמטות). ח"ב קעא, ב.

עילאה (כמבואר בתניא אגה"ת (פ"ח ואילך)), מ"מ, בעשי"ת צ"ל תשובה עילאה בקירוב [וע"ד מ"ש רבנו הזקן בתניא (ספמ"ג), שלפעמים, "דרך מקרה והוראת שעה", צ"ל מלכתחילה תשובה מאהבה (שהו"ע תשובה עילאה), ועל זה "בכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת" (ע"ז יו"ד, סע"ב. וש"נ), דהיינו, ללא הקדמת תשובה תתאה], ורק לאח"ז צ"ל גם תשובה תתאה (וכמבואר בקונטרס עץ החיים מכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (פ"ז ואילך) שצ"ל ב' המדריגות).

(67) שהרי תשובה עילאה שייכת ללימוד התורה ("שמים"), משא"כ תשובה תתאה שייכת

יב. כנהוג בכל התועדות ללמוד פסוק חומש עם פרש"י. ובפרט בשבת זו, שהיא השבת הראשונה בשנה, שזוהי ההתחלה על כל השנה כולה — הרי בודאי צריך להיות כן.

ובכן: חלק הפרשה השייך יותר ליום השבת הוא משביעי, ועאכו"כ ממפטיר, החל מהפסוק הראשון (שהוא לא רק "התחלה" בלבד, אלא גם "ראש", שכולל את כל שאר הענינים הנמשכים ממנו) — "וידבר ה' אל משה בעצם היום הזה לאמר"⁷⁵.

יג. הביאור בפרש"י, "בג' מקומות נאמר בעצם היום הזה"⁷⁶ .. בנח .. במצרים .. אף כאן במיתתו של משה .. לפי שהיו ישראל אומרים .. אותו אדם שהוציאנו ממצרים וקרע לנו את הים .. אין אנו מניחין אותו, אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום כו'" (דלכאורה הי' לו לפרש רק הפסוק שבפרשתנו, כמו בפ' נח⁷⁷, ויתרה מזו — לא לפרש מאומה, כמו בפ' בא שסומך על פירושו בפ' נח⁷⁸),

— שבשלמא בנח ובמצרים, להיותם רשעים, היו מוכנים לעשות היפך רצון ה', אבל הדור שנכנסו לארץ, בודאי לא יעמדו נגד רצון ה' (ולכן לא מסיים רש"י "כל מי שיש בו כח למחות יבוא וימחה"), ורק מזה ש"בג' מקומות נאמר בעצם היום הזה", מוכח, ש"אף כאן .. היו ישראל אומרים .. אין אנו מניחין כו'", והיינו, שעיי"ז שימנעו ממשא לעלות להר ("ומת בהר גו"⁷⁹) ביום שנגזר עליו למות, אזי בדרך ממילא תתבטל הגזירה⁸⁰ דפטירת משה (משא"כ בנח ובמצרים, שלהיותם רשעים,

(75) לב, מח.

(76) הטעם פרש"י לא הביא גם "בעצם היום הזה" דאברהם אבינו (לך יז, כג-כו), ובפרט שפרש"י שם הוא ע"ד פרש"י בפרשתנו — הנה כבכל פרש"י עה"ת גם כאן מתורץ בפשטות: באברהם אבינו אינו מסוג ג' הפעמים שהביא רש"י, כי הכתוב עצמו מסיים ומפרשו: "בעצם היום .. כאשר דבר אתו אלקים" (ראה גם לקו"ש שבפנים הערה 2).

(77) ואף שבפ' נח עדיין לא למד התלמיד ב"חדר" הכתוב "בעצם היום הזה" שנאמר ביצי"מ ופטירת משה, ולכן יש מקום לפרשם רק בפרשתנו — הרי מסגנון לשון פרש"י "בג' מקומות נאמר בעצם היום הזה .. בנח .. במצרים .. אף כאן כו'", משמע, שכל ההכרח

לפירושו כאן הוא בגלל שכן הוא הפירוש בשאר המקומות, וטעמא בעי — מאי אולמי' האי מהאי.

(78) ואם משום שפ' האזינו רחוקה ביותר מפ' נח — הרי גם פ' בא היא בספר אחר (ולא בספר בראשית).

(79) שם, נ.

(80) אבל בודאי לא עלה בדעתם למנוע את הפטירה עצמה (כמו בני דורו של נח, שבדרך הטבע היו יכולים למנוע את כניסתו לתיבה, וכן המצריים שבדרך הטבע היו יכולים למנוע יציאת בני" מצרים, כשם שעד עתה היו משעבדים את בני" שהתייראו מהם כו') — שהרי זה דבר שאינו בידי בשר ודם, ובלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר ההילולא (סה"מ תשי"ז ע' 118): "מי הוא היודע עתו וזמנו".

לא היו בטוחים שהכניסה לתיבה והיציאה ממצרים תהי' בזמן המדוייק שאמר הקב"ה, הנה כדי למנוע זאת, היו צריכים לשבור את התיבה ולהרוג את בני⁸¹).

ורש"י מפרט הטובות שעשה משה לישראל — דכיון שיש חיוב שלא להיות כפויי טובה, עליהם לעשות כל מה שביכלתם כדי למנוע פטירת משה (ולכן נזכרו רק הטובות שמהם נהנים בני"ג גם ביום עליית משה להר).

ובפנימיות הענינים⁸²: רש"י אינו מסיים "כל מי שיש בו כח למחות כו", כי, האמת היא שיש בכחם של בני"ג למחות ולבטל הגזירה, כיון שכח התשובה יכול לבטל גזר דין "אע"ג שנחתם"⁸³. והטעם שלא ביטלו זאת הוא לפי שזה נוגע בעצם הקיום של בני"ג — "בעצם היום הזה". וההוראה בעבודה, שסיבת ההעלם דבחי' משה שבכאו"א היא כדי שיתייגע להתגבר על ההעלם והסתר, ועי"ז יגלה את ה"עצם" שבו — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"ט ע' 339 ואילך.

* * *

יד. כיון שיום הש"ק זה בא מיד לאחרי ר"ה, והתוועדות זו היא בהמשך לר"ה — יחלקו עתה "כוס של ברכה" מהתוועדות ר"ה, ואח"כ יתפללו תפלת מנחה, ויקראו בפרשת "וזאת הברכה אשר ברך משה",

ויה"ר שיקויימו כל ברכותיו של משה, עד להברכה "וליוסף אמר מבורכת ה' ארצו"⁸³, שיוסף הוא בחי' צדיק עליון, עד כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, ש"הוא המשביר לכל עם הארץ"⁸⁴, בבני חיי ומזוני, וכולם — באופן של "רויחי".

[לאחר חלוקת כוס של ברכה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "בני היכלא"].

— לא הי' כדאי להם...
 (82) כידוע שבפירושו רש"י מרומז גם "יינה של תורה", שהוא פנימיות התורה.
 (83) ברכה לג, יג.
 (84) מקץ מב, ו.

(81) ולא היתה להם עצה אחרת: בנוגע לדורו של נח — למנוע את המבול עי"ז שיחזרו בתשובה — לא רצו... ובנוגע למצריים — לאחרי עשר המכות כו', כבר לא יוכלו לשעבדם, ולאידך, להשאירם במצרים ולפרנסם